ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ CARL OTTO LENZ της 14ης Μαΐου 1985 *

Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

Α. Η κύρια δίκη στο πλαίσιο της οποίας υποβλήθηκε η υπό κρίση αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την περιαφή του εκτελεστήριου τύπου στη Γαλλία μιας συμβολαιογραφικής πράξης γερμανού συμβολαιογράφου.

Η εν λόγω από 5 Απριλίου 1972 συμβολαιογραφική πράξη συμβολαιογράφου του Neuss, εμφανίζει, όσο ενδιαφέρει εν προκειμένω, τα ακόλουθα στοιχεία:

1) Συνιστάται εμπράγματη ασφάλεια για οφειλή πλέον των 2 εκατομμυρίων γερμανικών μάρκων καταβλητέων εντόκως προς 10 %·

2) Η εταιρία Deutsche Getreideverwertung und Rheinische Kraftfutterwerke GmbH (στο εξής DGV) καθώς και οι κύριοι του βεβαρυμένου ακινήτου δηλώνουν ότι δέχονται να υποβληθούν σε άμεση αναγκαστική εκτέλεση της εν λόγω οφειλής·

3) Η εταιρία DGV εμφανίζεται ως εγγυήτρια έναντι του υπέρ ου η εμπράγματη ασφάλεια·

4) Η εταιρία DGV δηλώνει ότι δέχεται να υποβληθεί στην άμεση αναγκαστική εκτέλεση της προαναφερθείσας συμβολαιογραφικής πράξης δι' όλης της της περιουσίας.

Η εν λόγω εμπράγματη ασφάλεια — που συστήθηκε αρχικά στο όνομα του κυρίου — μεταβιβάστηκε τον Ιανουάριο 1976 με συμβολαιογραφική πράξη στην Deutsche Gewerbe- und Landkreditbank AG. Ήδη ο διάδοχός της, η Deutsche Genossenschaftsbank, επιδιώκει την αναγκαστική εκτέλεση της εν λόγω πράξης. Προς το σκοπό αυτό έλαβε στις 8 Φεβρουαρίου 1982 από διάδοχο του συμβολαιογράφου του Neuss αντίγραφο της συμβολαιογραφικής πράξης, για την οποία ζήτησε στη συνέχεια από τον πρόεδρο του Tribunal de grande instance του Στρασβούργου να περιβληθεί τον εκτελεστήριο τύπο στη Γαλλία για την εν λόγω πράξη.

Με Διάταξη του προέδρου του Tribunal de grande instance του Στρασβούργου της 24ης Μαρτίου 1982 *περιεβλήθη τον εκτελεστήριο τύπο η γαλλική μετάφραση* της συμβολαιογραφικής πράξης. Τότε μια άλλη δανείστρια της εταιρίας DGV, η Brasserie du pêcheur SA, υπέβαλε στο ίδιο δικαστήριο αίτηση ανακλήσεως της εν λόγω Διάταξης. Ο πρόεδρος του δικαστηρίου ανακάλεσε τη Διάταξη της 24ης Μαρτίου 1982 και καταδίκασε την Deutsche Genossenschaftsbank στα δικαστικά έξοδα. Η τελευταία άσκησε έφεση κατά της αποφάσεως αυτής ισχυριζόμενη ότι η Brasserie du pêcheur δεν έχει ένδικο μέσο. Εκτός του ενδίκου μέσου που προβλέπεται στο άρθρο 36 της Σύμβασης της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις δεν παρέχεται κανένα άλλο έκτακτο ένδικο μέσο. Πάντα κατά την εκκαλούσα, η εταιρία DGV μπορούσε το πολύ να ασκήσει προσφυγή ενώπιον του Cour d'appel του Colmar που είναι αρμόδιο δυνάμει του άρθρου 37 της Σύμβασης. Αντιθέτως, η Brasserie du pêcheur υποστήριξε την άποψη ότι το γαλλικό δίκαιο παρέχει και άλλα έκτακτα ένδικα μέσα εκτός αυτών που προβλέπονται στο άρθρο 36 της εν λόγω συμβάσεως. Το Cour d'appel έκρινε ότι η απόφαση επί της εφέσεως εξαρτάται από την ερμηνεία του άρθρου 36 της εν λόγω συμβάσεως και υπέβαλε στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

« Το άρθρο 36 της Σύμβασης, το οποίο, στην περίπτωση που επιτρέπεται η εκτέλεση δεν προβλέπει τη δυνατότητα ασκήσεως προ-

* Μετάφραση από τα γερμανικά.

σφυγής παρά μόνο από το διάδικο κατά του οποίου ζητείται η εκτέλεση, αποκλείει ως εκ τούτου κάθε προσφυγή τρίτων ενδιαφερομένων, ακόμη και στην περίπτωση που το εσωτερικό δίκαιο ενός των συμβαλλομένων κρατών παρέχει στους τρίτους τη δυνατότητα να στραφούν κατά της Διατάξεως με την οποία γίνεται δεκτή η σχετική αίτηση; »

Β. Η άποψή μου επί του ερωτήματος αυτού είναι η ακόλουθη:

Το Δικαστήριο θα μπορούσε να δώσει θεωρητική απάντηση σ' αυτό το ερώτημα και να κρίνει αν το άρθρο 36 της συμβάσεως αποκλείει ή όχι κάθε άλλο ένδικο μέσο του εσωτερικού δικαίου. Αυτό ακριβώς προτείνουν, καίτοι καταλήγουν σε διαφορετικά συμπεράσματα, οι διάδικοι της κύριας δίκης, η γερμανική και η ιταλική κυβέρνηση καθώς και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Ωστόσο το Δικαστήριο θα μπορούσε επίσης να δώσει απλώς στον εθνικό δικαστή τα στοιχεία ερμηνείας του κοινοτικού δικαίου που θα του επιτρέψουν να επιλύσει τη διαφορά της οποίας έχει επιληφθεί. Νομίζω ότι αυτή τη λύση πρέπει να ακολουθήσει το Δικαστήριο.

Για την απάντηση που προτείνω αρκεί να παραπέμψω στο άρθρο 54, παράγραφος 1, της εν λόγω Συμβάσεως. Το άρθρο αυτό ορίζει ότι:

« Οι διατάξεις της παρούσας Συμβάσεως εφαρμόζονται μόνο στις αγωγές που ασκούνται μετά την έναρξη ισχύος της καθώς και στα δημόσια έγγραφα που εκδίδονται *μετά* την ημερομηνία αυτή. »

Όπως γνωρίζουμε, το προς εκτέλεση δημόσιο έγγραφο που πρέπει να εκτελεστεί εκδόθηκε στις 5 Απριλίου 1972. Η Σύμβαση των Βρυξελλών όμως, σύμφωνα με το άρθρο 62, τέθηκε σε ισχύ την 1η Φεβρουαρίου 1973 αφού επικυρώθηκε από τα έξι ιδρυτικά κράτη μέλη της Κοινότητας (πρβλ. σημείωση 1 επί της Συμβάσεως, ABl. 1972, L 299, σ. 32 καθώς και διάταγμα 73/63 της 13ης Ιανουαρίου 1973 περί δημοσιεύσεως της εν λόγω Συμβάσεως, JORF της 17ης Ιανουαρίου 1973, σ. 677, σημείωση 1).

Δεδομένου ότι ο πληρεξούσιος δικηγόρος της Deutsche Genossenschaftsbank, εκπλαγείς από τις ερωτήσεις του Δικαστηρίου ως προς το εφαρμοστέο της Συμβάσεως των Βρυξελλών, επιχείρησε να αποδείξει ότι δεν πρόκειται στην πραγματικότητα για την εκτέλεση της συμβολαιογραφικής πράξης του 1972 αλλά της πράξης εκχωρήσεως του 1976 αφού το 1972 η εταιρία την οποία εκπροσωπεί δεν ήταν ακόμα δανείστρια της εταιρίας DGV, θεωρώ σκόπιμο να εκθέσω εν συντομία το σχετικό γερμανικό δίκαιο. Στο πλαίσιο αυτό, το ζήτημα δεν είναι να εκτιμηθεί η ισχύς της πράξης του 1972 αλλά να προσδιοριστεί από ποιο σημείο μια τέτοια πράξη — αφηρημένως — μπορεί να υπάρχει.

Το κύριο αντικείμενο της πράξης της 5ης Απριλίου 1972 ήταν βεβαίως η σύσταση της εμπράγματης ασφάλειας για χρηματική οφειλή. Περιείχε ωστόσο και άλλα στοιχεία που μας ενδιαφέρουν. Συγκεκριμένα δεν είναι δυνατό να πρόκειται για την εκτέλεση της ίδιας της χρηματικής οφειλής δεδομένου ότι το βεβαρημένο ακίνητο βρίσκεται στο Neuss και όχι σε γαλλικό έδαφος. Ο εκτελεστός τίτλος έγκειται μάλλον στη δήλωση με την οποία η DGV αναλαμβάνει προσωπικώς την ευθύνη για την καταβολή της εν λόγω οφειλής καθώς και στην υποχρέωση που ανέλαβε να υποβληθεί σε άμεση αναγκαστική εκτέλεση.

Κατά το γερμανικό δίκαιο, αυτή η αναγνώριση χρέους που συνοδεύεται με δήλωση υποβολής σε άμεση αναγκαστική εκτέλεση, μπορεί επίσης να αφορά και απλώς μέλλουσες

αξιώσεις [1]. Όταν ένα πρόσωπο συνιστά εμπράγματη ασφάλεια για οφειλή με εκτελεστό τίτλο δηλώνοντας συγχρόνως ότι ευθύνεται προσωπικώς για την καταβολή του ποσού της οφειλής και ότι υποβάλλεται προς τούτο σε άμεση αναγκαστική εκτέλεση πρέπει να θεωρηθεί ότι πρόκειται για αφηρημένη αναγνώριση χρέους, θεμιτή κατά την έννοια του άρθρου 780 του BGB (γερμανικός αστικός κώδικας) η οποία διευκολύνει την είσπραξη της πιστώσεως από το δανειστή [2].

Άρα, για τη σύσταση εμπράγματης ασφάλειας, για την ανάληψη προσωπικής ευθύνης για την οφειλή που εξασφαλίζει η εμπράγματη ασφάλεια καθώς και για την υποβολή σε άμεση αναγκαστική εκτέλεση, το γερμανικό δίκαιο *δεν* απαιτεί να υφίσταται ήδη η εξασφαλιζόμενη οφειλή. Στο σημείο αυτό η εμπράγματη ασφάλεια διακρίνεται από την υποθήκη η οποία προϋποθέτει την ύπαρξη οφειλής [3].

Δεδομένου ότι, όπως είδαμε, το δημόσιο έγγραφο που πρέπει να περιβληθεί τον εκτελεστήριο τύπο εκδόθηκε στις 5 Απριλίου 1972, η Σύμβαση των Βρυξελλών που τέθηκε σε ισχύ την 1η Φεβρουαρίου 1973 δεν έχει εφαρμογή εν προκειμένω δυνάμει του άρθρου 54. Κατά την προφορική διαδικασία ο εκπρόσωπος της Επιτροπής έθεσε πράγματι το ζήτημα αν, στην περίπτωση που γίνει δεκτό ότι έχει εφαρμογή εν προκειμένω η Σύμβαση των Βρυξελλών, οι συνέπειες θα είναι το ίδιο σοβαρές για τα δημόσια έγγραφα όσο και για τις δικαστικές αποφάσεις. Η δική μου απάντηση σ' αυτό το ερώτημα είναι καταφατική και, νομίζω, σύμφωνη με τη γραμματική ερμηνεία της Σύμβασης. Η πράξη με την οποία το ένα μέρος δηλώνει ότι υποβάλλεται σε άμεση αναγκαστική εκτέλεση, πράξη που θεωρήθηκε αρχικά ως ισχύουσα στο έδαφος συγκεκριμένου κράτους μέλους, αποκτά διαφορετική έκταση αν μπορεί στη συνέχεια να εκτελεστεί στα άλλα κράτη μέλη της Κοινότητας κατά την απλουστευμένη διαδικασία που προβλέπει η Σύμβαση των Βρυξελλών. Είμαι λοιπόν της γνώμης ότι η Σύμβαση των Βρυξελλών δεν μπορεί να εφαρμοστεί παρά μόνο στα δημόσια έγγραφα που εκδόθηκαν μετά τη θέση της σε ισχύ.

Γ. Βάσει των προαναφερθέντων προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει ως εξής στο ερώτημα που υπέβαλε το Cour d'appel:

« Η Σύμβαση των Βρυξελλών της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις εφαρμόζεται, σύμφωνα με το άρθρο 54, μόνο στα δημόσια έγγραφα που εκδόθηκαν μετά την έναρξη της ισχύος της, δηλαδή μετά την 1η Φεβρουαρίου 1973. »

Δ. Για την περίπτωση που το Δικαστήριο θελήσει να απαντήσει κατ' ουσία στο ερώτημα που υπέβαλε το Cour d'appel του Colmar — το οποίο είναι γενικά διατυπωμένο και δεν θέτει το ζήτημα του εφαρμοστέου ή μη της Συμβάσεως των Βρυξελλών — υποβάλλω συμπληρωματικές παρατηρήσεις σχετικά με τα ένδικα μέσα που παρέχονται στο πλαίσιο της περιαφής του εκτελεστήριου τύπου.

Οι απόψεις των διαδίκων διίστανται ως προς το αν το ένδικο μέσο που προβλέπει το άρθρο 36 της Συμβάσεως των Βρυξελλών αποκλείει ή όχι την κατά το εθνικό δίκαιο άσκηση κάθε άλλου ένδικου μέσου από τρίτους ενδιαφερόμενους. Η Deutsche Genossenschaftsbank, η κυβέρνηση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας

1 — Πρβλ. Reichsgericht, απόφαση της 9ης Φεβρουαρίου 1931, Az IV 320/30, Entscheidungen des Reichsgerichts in Zivilsachen, τόμος 132, σ. 6.

2 — Bundesgerichtshof, απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 1976, Az VIII ZR 148/74, Neue Juristische Wochenschrift 1976, σ. 567.

3 — Πρβλ. άρθρο 1192, παράγραφος 1, του BGB: « οι περί υποθήκης διατάξεις εφαρμόζονται κατ' αναλογία στην εμπράγματη ασφάλεια εκτός αν ορίζεται άλλως λόγω του ότι η εμπράγματη ασφάλεια δεν προϋποθέτει γεγεννημένη οφειλή ».

της Γερμανίας καθώς και η Επιτροπή υποστηρίζουν ότι τα άρθρα 31 και επόμενα της Συμβάσεως θεσπίζουν περιοριστικό σύστημα επιτρεπόμενων ενδίκων μέσων και ότι οι εθνικές διατάξεις εφαρμόζονται μόνο εφόσον γίνεται ρητή παραπομπή σ' αυτές, όπως λόγου χάρη στην περίπτωση του άρθρου 33, παράγραφος 1. Η Brasserie du pêcheur και η κυβέρνηση της Ιταλικής Δημοκρατίας φρονούν αντιθέτως ότι παράλληλα με τα ένδικα μέσα που προβλέπει το άρθρο 36 της Συμβάσεως επιτρέπεται και η άσκηση των κατά το εθνικό δίκαιο ενδίκων μέσων· κατά την άποψή τους τίποτα δεν επιτρέπει να θεωρηθεί ότι η Σύμβαση θέλησε να δώσει ένδικο μέσο μόνο στο πρόσωπο κατά του οποίου ζητείται η εκτέλεση αποκλείοντας έτσι την άσκηση ενδίκων μέσων από τρίτους των οποίων θίγονται ενδεχομένως τα δικαιώματα.

Δεδομένου ότι ούτε το γράμμα ούτε το ιστορικό της Συμβάσεως των Βρυξελλών παρέχουν σαφή στοιχεία για την απάντηση στο ερώτημα που ανακύπτει, θα πρέπει να αναφερθούμε στο πνεύμα και στη σκοπιμότητά της. Με την απόφαση της 27ης Νοεμβρίου 1984 [4] το Δικαστήριο έκρινε « ότι σκοπός της Σύμβασης είναι να περιοριστούν οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες εξαρτάται η εκτέλεση μιας δικαστικής απόφασης σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος ». Για το σκοπό αυτό προβλέπει μια πολύ συνοπτική διαδικασία για την περιαφή του εκτελεστήριου τύπου ενώ ταυτόχρονα δίνει στο διάδικο κατά του οποίου ζητείται η εκτέλεση τη δυνατότητα να ασκήσει προσφυγή [5]. Το Δικαστήριο έκρινε περαιτέρω:

« Κατά τη δεύτερη παράγραφο του άρθρου 37, κατά της απόφασης επί της προσφυγής μπορεί να ασκηθεί μόνο αναίρεση (στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, Rechtsbeschwerde). Σύμφωνα με την όλη οικονομία της Συμβάσεως και υπό το φως ενός από τους κύριους στόχους της που συνίσταται στην απλούστευση των διαδικασιών στο κράτος μέλος στο οποίο ζητείται η εκτέλεση, η διάταξη αυτή δεν μπορεί να ερμηνευτεί διασταλτικά ώστε να επιτρέπει την άσκηση ενδίκου μέσου κατά αποφάσεως διαφορετικής από αυτή που εκδίδεται επί της προσφυγής, όπως παραδείγματος χάρη κατά προδικαστικής ή παρεμπίπτουσας αποφάσεως με την οποία διατάσσεται η διεξαγωγή αποδείξεων [6]. »

Τα επιχειρήματα αυτά του Δικαστηρίου που καταλήγουν στην άποψη ότι αποκλείεται κάθε ένδικο μέσο που δεν προβλέπεται στη Σύμβαση ισχύουν κατά μείζονα λόγο στην προκειμένη περίπτωση. Ο στόχος της απλουστεύσεως της διαδικασίας στο κράτος μέλος που ζητείται η εκτέλεση αλλά κυρίως της ενοποιήσεως του δικαίου των συμβαλλομένων κρατών σ' αυτό τον τομέα θα εκμηδενιζόταν αν ήταν δυνατή η άσκηση και των ενδίκων μέσων του εσωτερικού δικαίου επιπλέον αυτών που προβλέπει η Σύμβαση. Η εξομοίωση των αλλοδαπών εκτελεστών τίτλων με τους εθνικούς εκτελεστούς τίτλους πρέπει να γίνεται κατά τρόπο γρήγορο, απλό και ενιαίο. Στο στόχο αυτό αντιβαίνει η δυνατότητα ασκήσεως, κατά της χορηγήσεως του εκτελεστήριου τύπου, και άλλων ενδίκων μέσων, εκτός της προσφυγής που προβλέπει το άρθρο 36 της Συμβάσεως, τα οποία θα ρυθμίζονταν ενδεχομένως από διαφορετικούς κανόνες σε κάθε κράτος μέλος. Πράγματι, το πρόσωπο που θα επιθυμούσε να προβεί στην εκτέλεση σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος εσωτερικής πράξης που έχει εκδοθεί υπέρ αυτού θα συναντούσε ήδη κατά τη διαδικασία για τη χορήγηση άδειας αναγκαστικής εκτελέσεως πολυάριθμα εθνικά διαδικαστικά εμπόδια υπό τη μορφή εκτάκτων ενδίκων μέσων. Σ' αυτή την περίπτωση δεν θα μπορούσε να εξασφαλι-

4 — Απόφαση της 27ης Νοεμβρίου 1984 στην υπόθεση 258/83, Βιομηχανία υποδημάτων Brennero sas κατά Wendel GmbH, Συλλογή 1984, σ. 3971.

5 — Loc. cit., σκέψη 10.

6 — Loc. cit., σκέψη 15.

στεί η απλουστευμένη εξομοίωση των αλλοδαπών εκτελεστών τίτλων με τους εθνικούς.

Σύμφωνα με το άρθρο 220 της Συνθήκης ΕΟΚ, τα κράτη μέλη ανέλαβαν την υποχρέωση να εξασφαλίσουν την απλούστευση των διατυπώσεων για την αμοιβαία αναγνώριση και εκτέλεση δικαστικών και διαιτητικών αποφάσεων [7]. Η ανάπτυξη του ενδοκοινοτικού εμπορίου αύξησε μοιραία τον αριθμό των διεθνών εννόμων σχέσεων επομένως και τον αριθμό των αντιδικιών. Η απλουστευμένη αναγνώριση και εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων — και των δημοσίων εγγράφων — αποτελούν λοιπόν στην πράξη νομικό παρεπόμενο που είναι ουσιώδες για τη δημιουργία κοινής αγοράς όπου οι συνθήκες πλησιάζουν κατά το δυνατό τις συνθήκες της εσωτερικής αγοράς [8].

Βεβαίως ο αποκλεισμός των κατά το εσωτερικό δίκαιο ενδίκων μέσων δεν επεκτείνεται πέραν του πεδίου εφαρμογής της Σύμβασης των Βρυξελλών. Οι κανόνες αυτοί αφορούν μόνο τον εκτελεστήριο τύπο του αλλοδαπού τίτλου, όχι όμως και την κατά κυριολεξία εκτέλεση. Αντιθέτως η εκτέλεση διέπεται από το δίκαιο του κράτους στο οποίο πρέπει να εκτελεστεί η πράξη.

Για την περίπτωση που το Δικαστήριο θα αποφάσιζε να απαντήσει κατ' ουσία στο ερώτημα που υπέβαλε το Cour d'appel του Colmar προτείνω την ακόλουθη απάντηση:

« Το μόνο ένδικο μέσο που μπορεί να ασκηθεί κατά της αποφάσεως η οποία επιτρέπει την εκτέλεση τίτλου ενός των συμβαλλομένων στη Σύμβαση των Βρυξελλών κρατών σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος είναι αυτό που προβλέπει το άρθρο 36 της εν λόγω Συμβάσεως. Αυτό ισχύει και στην περίπτωση που οι εσωτερικοί δικονομικοί κανόνες του συμβαλλομένου κράτους επιτρέπουν στους ενδιαφερόμενους τρίτους να προσφύγουν κατά της αποφάσεως η οποία επιτρέπει την εκτέλεση. »

7 — Πρβλ. προοίμιο της Σύμβασης.

8 — Πάγια νομολογία· βλ. απόφαση της 5ης Μαΐου 1982 στην υπόθεση 15/81, Gaston Schul, Συλλογή 1982, σσ. 1409 και επ. (σκέψη 33).